

Examenverslag van bedrijfseconomie vwo, eerste tijdvak (2024)

Beste leerling,

In dit examenverslag voor leerlingen proberen we een zo goed mogelijk antwoord te geven op de volgende vraag:

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus behandelde kennis & vaardigheden?

Om een zo duidelijk mogelijk verslag te maken, hebben we de vragen onderverdeeld in 4 categorieën.

- I. Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden
- II. Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag
- III. Een-stapje-extra-vraag
- IV. Niet voorgekomen in de cursus

De eerste categorie doet een beroep op algemene basisvaardigheden, welke we bekend veronderstellen. Categorie II en III zijn vragen die op te lossen zijn met de kennis en vaardigheden die je op de cursus geleerd hebt. De laatste categorie vragen is op de cursus niet aan bod gekomen. In *bijlage 1*, achteraan dit document, vind je een nadere toelichting van deze categorieën.

Het is belangrijk om te beseffen dat deze categorieën niets zeggen over de moeilijkheidsgraad van een vraag. Een vraag die rechtstreeks op te lossen valt met kennis en vaardigheden uit de cursus (categorie II) kan best een pittigere opgave zijn dan een vraag die niet is voorgekomen tijdens de cursus (categorie IV).

Mocht je vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit examenverslag, dan horen we dit uiteraard heel graag! Je mag ons hier altijd over mailen op info@sslleiden.nl.

Met vriendelijke groet,

Hans Huibregtse

opgave	vraag	aantal punten	categorie vraag	toelichting categorie keuze:
1	1	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? De kenmerken van 'Effectuation' staan in de begrippenlijst die je tijdens de cursus hebt gekregen. Hierin staat dat de ondernemer gebruik maakt van beschikbare middelen en zoekt naar strategische partners. Met deze kenmerken kon je de twee punten scoren van deze vraag.
	2	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'SWOT-analyse' van de uitleg 'Ondernemen en Marketing' is besproken hoe je kan beslissen bij welke van de vier onderdelen van de SWOT een kenmerk past. Deze kennis kon je gebruiken om deze vraag op te lossen.
	3	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'KSF/KPI' van de uitleg 'Ondernemen & marketing' is besproken hoe je bij een KSF een KPI kan opstellen en andersom. Deze kennis kon je gebruiken voor het beantwoorden van de vraag.
2	4	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Marketinginstrumenten' van de uitleg 'Ondernemen & Marketing' wordt het begrip 'klantwaardepropositie' uitgelegd. Met alleen deze definitie kon je het eerste punt verdienen op deze vraag. Door op zoek te gaan in de tekst waardoor het voordeel voor de klant verandert, kon je het tweede punt verdienen.
	5	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Balans' van de uitleg 'Aandelen & obligaties' is besproken dat bij een 'aandelenemissie' het 'geplaatst aandelen kapitaal' en de 'agioreserve' toenemen. Met deze kennis kon je de totale opbrengst van de emissie berekenen.
	6	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de examentip het onderdeel 'Kengetallen' van de uitleg 'Balans en beoordelen' is besproken dat banken meer risico lopen wanneer ze vreemd vermogen verschaffen aan bedrijven met een slechte solvabiliteit. In het onderdeel 'Balans' is besproken dat 'Aandelenkapitaal' hoort bij het eigen vermogen. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
	7	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Personeelsbeleid' is bij het onderdeel 'Loon' besproken welke beloningen een werkgever naast geld nog meer kan geven aan zijn werknemers. Je had hier twee punten kunnen scoren door twee andere beloningen te noemen naast geld. Ook zijn in de uitleg de voordelen voor de werknemer van een contract voor onbepaalde tijd besproken. Dit had je ook kunnen noemen om één van de twee punten te scoren.
	8	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Aandelen & obligaties' is besproken dat aandeelhouders zeggenschap krijgen in het bedrijf en dat ze recht hebben op dividend. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat het zeggenschap en het dividend per aandeel verminderen als er meer aandelen worden uitgegeven.

	9	1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Bij deze vraag kon je gebruik maken van je algemene kennis en algemene leesvaardigheden. In de tekst kon je vinden dat de hoogte van de uitkering afhangt van de ontwikkeling van de waarde van de onderneming. De algemene kennis die je kon gebruiken bij deze vraag is dat een hogere productiviteit van werknemers ook leidt tot meer winst en meer waarde in de onderneming.
	10	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Voor het eerste punt, kon je de formule voor het berekenen van de EBIT gebruiken, die op het formuleblad staat dat je tijdens de cursus hebt gekregen. Hiermee heb je tijdens de cursus ook kunnen oefenen, bijvoorbeeld bij opgave 22 of 24. Om vervolgens de waarde per aandeel te kunnen berekenen kon je gebruikmaken van de examentip in de uitleg 'Aandelen en obligaties'. Die examentip benadrukt dat je eerst het aantal geplaatste aandelen nodig hebt om iets per aandeel te berekenen. Het aantal geplaatste aandelen kon je berekenen door de formule voor het aantal geplaatste aandelen te gebruiken. Het tweede punt kon je vervolgens verdienen door de EBIT x 5000 te delen door het berekende aantal geplaatste aandelen.
	11	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Het eerste punt kon je verdienen door de waardeverandering van het aandeel te berekenen, waar je de eindwaarde van het aandeel op 31-12-2026 voor nodig had. Hoe je deze eindwaarde kon berekenen, is behandeld in het onderdeel 'Enkele storting' van de uitleg 'Sparen'.
		1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Het tweede punt kon je verdienen door gebruik te maken van je algemene lees- en rekenvaardigheden. Het kon hierbij helpen om het woordje 'ieder' te markeren, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'.
	12	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Beoordelen' is het begrip 'liquiditeit' besproken. In het onderdeel 'Begrippen' van de uitleg 'Financiële verslaggeving' is behandeld dat het opnemen van voorzieningen niet leiden tot een verlaging van de liquide middelen. Aangezien er alleen een toevoeging is aan de reserves en geen uitbetaling in geld, is er geen sprake van een verslechtering in liquiditeit. Met deze kennis kon je de vraag beantwoorden.
13	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de examentip in de uitleg 'Kengetallen' van 'Balans & beoordelen' is besproken hoe je een redeneervraag kan aanpakken waarbij je aangeeft wat er gebeurt met de teller, noemer en het kengetal zelf. Hier heb je ook mee kunnen oefenen in de cursus, bijvoorbeeld bij opgave 15. In de uitleg 'Balans' is besproken dat voorzieningen bij het vreemd vermogen van een bedrijf horen. Hierdoor kon je weten dat de noemer van het kengetal toeneemt. In de uitleg 'Financiële verslaggeving' is besproken dat een toevoeging aan de voorziening kosten zijn voor het bedrijf, waardoor de winst afneemt. In de uitleg 'Balans' is besproken dat de winst onder het eigen vermogen valt. Met deze kennis kon je beredeneren dat de teller van het kengetal afneemt.	
3	14	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Op de begrippenlijst die je tijdens de cursus hebt gekregen staan de drie vormen van 'erfenis aanvaarden'. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
	15	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Balans' is besproken welke posten er voorkomen op de balans en onder welke categorie ze vallen. Dit kon je gebruiken om de juiste posten in de vullen met behulp van de verkregen informatie. Hier heb je ook mee kunnen oefenen tijdens de cursus, bijvoorbeeld met opgave 18.
				III

	16	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je gebruikmaken van je algemene lees- en rekenvaardigheden. Het kon hierbij helpen om het einddoel in de vraag te markeren, en op zoek te gaan in de tekst wat er staat over het erfdeel van Thom. Het Cito ziet de betekenis van een erfenis (bezittingen - schulden) als vakoverstijgende kennis.
	17	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het 'Stappenplan schenken en erven' van de uitleg 'Financiële zelfredzaamheid' is besproken hoe je de erfbelasting kan berekenen. Dit kon je gebruiken om deze vraag te beantwoorden. Hiermee heb je ook in de cursus kunnen oefenen, bijvoorbeeld met opgave 178 of 186.
4	18	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het onderdeel 'Break-even' van de uitleg 'Omzet en Kosten' is de formule voor de dekkingsbijdrage behandeld. Ook is besproken dat de variabele kosten veranderen als de afzet verandert. Het berekenen van de verkoopprijs en variabele kosten met behulp van de informatie uit de grafiek waren extra denkstappen die hier nodig waren om de vraag te beantwoorden.
	19	1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Omzet en Kosten' is bij het onderdeel 'Break-even' de formule voor de winst bij een bepaalde afzet behandeld. Deze kon je gebruiken om deze vraag te beantwoorden. Ook is daar besproken dat de constante kosten gelijk blijven als de afzet verandert. De extra denkstap die je hier zelf nog kon zetten was dat je de constante kosten uit de grafiek kon halen.
	20	1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Om het eerste punt te verdienen, kon je gebruikmaken van je algemene lees- en rekenvaardigheden. Het kon hierbij helpen om de woorden 'inclusief btw' en 'exclusief btw' te markeren, zoals behandeld in 'Stappenplan examensom'.
		1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? Bij de uitleg 'Balans' is besproken dat het totaal vermogen bestaat uit het eigen vermogen en het vreemd vermogen. Ook is besproken dat het aandelenkapitaal onder het eigen vermogen valt en leningen onder het vreemd vermogen vallen. Voor deze vraag was het nodig om een extra denkstap te zetten, namelijk dat het totaal vermogen toeneemt door de financiering van de ovens.
		2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Voor de laatste twee punten kon je de formule van de solvabiliteit invullen om te berekenen welk deel wordt gefinancierd door aandeelhouders, en welk deel door de lening. Je hebt hier tijdens de cursus ook mee kunnen oefenen, bij opgave 18.
	21	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Balans' is besproken welke posten er onder de vlottende activa vallen. De extra denkstap die je hier zelf nog kon zetten, was dat de post 'Te vorderen btw' toeneemt doordat de betaalde btw kan worden teruggevorderd bij de belastingdienst.
	22	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Break-even' van de uitleg 'Omzet & kosten' is de formule voor de afzet bij doelwinst besproken. Bij deze vraag kon je daarvoor eerst de totale constante berekenen. In de uitleg is besproken dat constante kosten niet veranderen als de afzet verandert. Hierdoor kon je bedenken dat de afschrijvingen en interestkosten onder de constante kosten vallen. Met het berekenen van de totale constante kosten heb je in de cursus ook kunnen oefenen, bij bijvoorbeeld opgave 137. De afschrijvingskosten kon je berekenen met de formule uit het onderdeel 'Afschrijving' van 'Omzet & kosten'.
5	23	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? De vier marketinginstrumenten (4P's) en hoe je deze kan herkennen zijn besproken in de uitleg 'Ondernemen & marketing'. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.

	24	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Omzet & kosten' is het verschil tussen constante en variabele kosten besproken. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
	25	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Prijns' van de uitleg 'Omzet & kosten' is behandeld hoe je de verkoopprijs kan berekenen. Met deze kennis kon je de vraag beantwoorden. Om de winstmarge te berekenen, kon het helpen om de examentip te gebruiken dat na 'van de' de 100% komt. Je hebt hiermee ook kunnen oefenen in de cursus, bij bijvoorbeeld opgave 133.
	26	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Structuur resultaten' van de uitleg 'Resultatenanalyse' is besproken hoe je de werkelijke winst kan berekenen met behulp van andere resultaten. In de examentip in het onderdeel 'Budgetresultaat' is besproken dat je een verwacht resultaat kan berekenen door de woorden "werkelijk" te vervangen door "verwacht" in de formules, en dat het verwachte prijsresultaat en het verwachte efficiencyresultaat altijd nul zijn. Je kon vervolgens aan de hand van de structuurboom zien dat het verwachte verkoopresultaat en verwacht bezettingsresultaat bij elkaar opgeteld het verwachte resultaat geeft. De formule voor het verkoopresultaat is besproken in het onderdeel 'Structuur resultaten' en de formule voor het bezettingsresultaat in het onderdeel 'Budgetresultaat'. In de cursus heb je kunnen oefenen met een vergelijkbare opgave, 167.
	27	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Resultatenanalyse' zijn de formules van de verschillende resultaten besproken, en hebben we met een voorbeeld gezien hoe je die formules kan gebruiken. Met deze formules kon je vier van de vijf punten verdienen voor deze vraag. Voor het eerste punt kon je de formule voor het gerealiseerd verkoopresultaat uit het onderdeel 'Structuur resultaten' gebruiken. Vervolgens kon je twee punten verdienen door het prijsresultaat op inkoop en het efficiencyresultaat op stroopwafelpotten te berekenen met de bijbehorende formules uit het onderdeel 'Budgetresultaat'. Het vierde punt kon je verdienen door het budgetresultaat op energie te berekenen met de formule die gegeven stond op het formuleblad van dit examen. Tijdens de cursus heb je ook kunnen oefenen met de verschillende resultaten berekenen, bijvoorbeeld bij de opgaven 157 t/m 160.
		1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: Het berekenen van het prijsresultaat op constante kosten is niet voorgekomen in de cursus, omdat dit grotebakstof is.
6	28	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? De drie voorwaarden waaraan een individuele arbeidsovereenkomst moet voldoen zijn besproken in de examentip in het onderdeel 'Contract' van de uitleg 'Personeelsbeleid'. Met deze kennis kon je de vraag beantwoorden.
	29	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Voor deze vraag kon je het stappenplan van het onderdeel 'Enkele storting' en het stappenplan van het onderdeel 'Meerdere stortingen' van de uitleg 'Sparen' gebruiken. Het combineren van enkele en meerdere stortingen heb je ook kunnen oefenen in de cursus, bijvoorbeeld bij opgave 126.
	30	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Lenen' is besproken dat de bruto-uitgaven van een lening bestaan uit interest en aflossing. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
	31	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Hypotheekvormen' is besproken dat er voor een hoog interestpercentage kan worden gekozen als er meer risico is dat het geld niet kan worden terugbetaald. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
		67		

verdeling per categorie:

categorie	aantal punten	percentage
I	5	7%
II	53	79%
III	8	12%
IV	1	1%
	67	100%

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus opgedane kennis & vaardigheden?

Dit gold voor: 99% van de vragen (namelijk categorie I, II en III).

Bijlage 1: Toelichting categorieën

Categorie I: Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden

Dit betreft de volgende vragen: vragen waarbij een beroep wordt gedaan op algemene kennis & vaardigheden. Dit zijn kennis & vaardigheden die niet zijn opgenomen in de eindtermen in de syllabus.

Categorie II: Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen die letterlijk voorkomen in de uitleg (in de uitleg of in een klassikaal voorbeeld);
- Vragen die letterlijk met een stappenplan op te lossen zijn;
- Vragen die vergelijkbaar zijn met opgaven uit de opgavebundel die vrijwel altijd worden opgegeven door de hoofddocent;
- Theorievragen die niet worden behandeld op de cursus, maar die we je van tevoren via de vakkenpagina geadviseerd hebben te leren (uit bijv. Samengevat);
- Vragen die vergelijkbaar zijn met vragen uit de voorbereidende opgaven.

Categorie III: Een-stapje-extra-vraag

Dit betreffen vragen waarbij je, de naam zegt het al, een stapje extra moet zetten. Oftewel: je moest je kennis en vaardigheden behandeld tijdens de cursus combineren met een stukje 'inzicht'. Bijvoorbeeld:

- Je moet net even buiten het stappenplan om denken;
- Je moet informatie uit de tekst halen om een bepaalde variabele voor een formule of berekening uit te rekenen.

Categorie IV: Niet voorgekomen op de cursus

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen over grotebakstof (examenstof die niet behandeld is tijdens de cursus). De stof is niet voorgekomen in de standaard opgegeven opgaven, de voorbereidende opgaven of opgegeven stof op de vakkenpagina.
- Vragen waarvan je redelijkerwijs niet kon vaststellen dat het om een op de cursus behandeld concept in een andere context gaat.